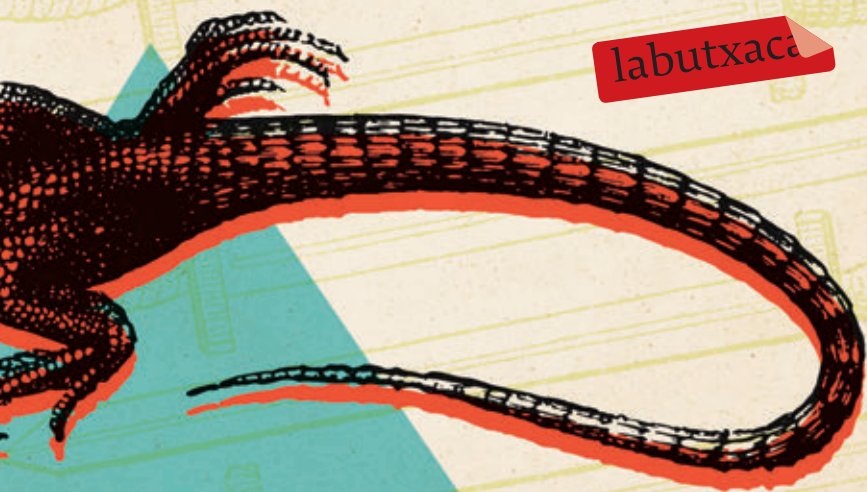

Joan Perucho
LLIBRE DE
CAVALLERIES

labutxaca

Joan Perucho

Llibre de cavalleries

Edicions 62

Barcelona

© Joan Perucho, 1985

La primera edició d'aquesta obra va ser publicada a la col·lecció
«El Dofi», d'Edicions Destino, l'any 1957

La primera edició dins la col·lecció «El Cangur», d'Edicions 62,
va ser publicada l'any 1985

Primera edició en aquest segell: agost del 2020

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Fotocomposició: Grup62

DIPÒSIT LEGAL: B. 12.292-2020

ISBN: 978-84-17423-64-3

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de
l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació
pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa
a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos
Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

I. Les ruïnes

Avançava per passadissos d'ombra, cap a l'extrem oriental del mur, on hi havia una esquerdada de claror. De sobte, escoltà el crit de les gavines i veié la mar estesa als seus peus. Batia el vent contra les ruïnes, contra aquell silenci mineral, i se sentia una aroma de farigola i d'alga, d'humitat i de garriga cremada.

Sorgia la cripta de les Santes Maries de la Mar, amb la tomba de Sara, i el castell del rei René. Sis-cents homes, amb l'estendard del casal d'Aragó, havien defensat el palau de Benet XIII, en la rica i solar Avinyó, la de les mules de plata i el pont on hom dansa. Es podia veure la muralla intacta, bastida amb coqueteria, entre somriures del més noble clergat i el perfum de les dames de Joana de Nàpols. Apareixien els rostres dels cavallers, coberts de teranyines i de pols, amb les cotes oxidades i l'ànima endurida, aturada a l'esguard. Corns de caça recorrien els camps d'oliveres i de vinya, i duïen una ratxa de fosca inquietud a la gent que s'afanyava al conreu, sota el sol i la suor, sota la fatalitat i la mort.

Hi havia un petit replà de roca viva. A banda i banda creixien tofes d'herba pobra, aspra i grisa. El mar tenia un

color incert, de metall fos, amb un no sé què de lunar o de nocturn.

S'estirà damunt la duresa de la roca i tancà els ulls. Va romandre així una estona, pensant en Eveline Nikopoulos. Després, volgué incorporar-se, i en el moment de fer-ho, quelcom de veloç entrà i sortí de sota una pedra pròxima, coberta de verdet pigallat, i li tocà lleugerament el braç. Una llengua de foc, intensa i penetrant, anà pujant fins a l'espatlla i li encegà la mirada. Per un instant, el món s'il·luminà calcinat.

S'agafa el braç amb una mà com per protegir-lo del dolor, i el premia contra el pit. Feu uns passos, inclinant-se tot ell una mica endavant, i s'estigué quiet una estona. Sentia com el braç se li inflava ràpidament.

De cop, una ira cega i implacable l'endogalà. S'acostà a la pedra i va examinar-la. Es tragué el niki i el col·locà, com una ampla cortina, davant l'entrada del cau. Agafa la pedra per un extrem i l'alçà amb violència, precipitant-la endarrere. Amb l'altra mà sostenia el niki, a punt per deixar-lo caure sobre la presa oculta.

Aparegué una superfície humida i, al mig, amb una tensa immobilitat, una mena de llangardaix.

La calor era sufocant. Benet XIII begué en la seva tasetta d'or i sospirà amb resignació. Del gran pati d'armes arribaven en espiral renills i blasfèmies, imatges dels temps passats, sonets del Petrarca, laments de Cola di Rienzi, poms de verí del bisbe de Cahors, lectures secretes en la Gran Audiència, la dansa trista de Jaume de Mallorca en el saló del Tinell, ecos de petits ecos perduts, que s'evaporaven en la gran volta decorada per Matteo Giovanetti. Entraven les dignitats de la Torre de la Botelleria i calia seguir, amb

atenció escrupolosa, llurs comptes i demandes; després, se-
guirien les dignitats de la Torre de la Guarda-roba i les de
la Tresoreria, i la Llista interminable dels afers de tot ordre,
abans d'oficiar a la capella del sant antecessor Climent.
Però l'aire era de foc, i belaven els anyells, i l'aigua de pluja
es tenyia de cendra, i els vasos de metall noble no s'adapta-
ven ja als llavis femenins més perfectes i suaus. Mals presa-
gis, era cert, s'endevinaven per a la Cristiandat.

Romania monstruós i hieràtic, amb orgull de cosa sa-
grada, inexplicablement immòbil. De tant en tant, els flancs
se li ensorraven tènueament, es movien d'una manera rítmi-
ca i compassada.

Precipità el niki amb força contra la taca d'humitat. Va
fer un garbuix amb la roba i, agenollat, va començar a pal-
par amb precaució, fins a trobar el cos diminut, que palpi-
tava sota els seus dits. Es sentí alegre i esgarriat alhora,
amb una esgarriança que li naixia arran dels cabells.

Va donar un cop amb el cantell de la mà i esbotzà el
crani de rèptil. De seguida va aparèixer una taca de sang en
el blanc del teixit, justament allà on duia l'ensenya del club
i les inicials.

Va fer un cigarret i l'encengué. Seia de cara a mar i
s'acariciava el braç. Tot ell estava amarat de suor, però no li
feia mal la ferida. A baix, a la petita cala, *Maria de l'Estrella*
es movia lentament, a l'embat de l'aigua.

Les ruïnes tenien una significació estranya. Les mira-
va, però tenien una significació que no acabava de desxifrar.
A vegades, s'aproximaven amb un batec misteriós, en una
ràfega de sensacions obscures i difícils, que es perdien en
l'aire o en el rellent xardorós, però moltes vegades persis-
tien o es desvetllaven, més tard, en l'ombra de la cambra o

en qualsevol moment de solitud o de malenconia. Dures cares de pedra, gastades pel temps o per l'odi, escrutaven impassibles el futur, la planura deserta que, per a elles, era la vida, així com, també, era la mort.

Emprenqué el retorn cap a la cala abrigada de llevant, seguint el mateix camí de cabres per on havia pujat fins a les ruïnes. El pendent era tan pronunciat que algunes vegades, en fer una passa, rodolava un còdol, i el precedia, o queia al barranc amb estrèpit.

Benet XIII havia naufragat a la calma de Peníscola, sense partidaris ni estendards. A la dolça calma de Peníscola, cap al tard, en capvespre morat, cardenalici, sense esperança ni passió.

Ja havia arribat a la petita dàrsena. Passà davant la tanca de filferro que circumdava l'Hotel del Migdia i veié una parella que jugava a tennis. Eren anglesos, i ella deia: *All right, my dear*. I reia agradablement.

Quan desamarrà *Maria de l'Estrella*, el sol es ponía per darrere les ruïnes amb un esclat moribund. Va romandre dret a popa, arran de timó, i se sentia indiciblement alegre, misteriosament exaltat.

II. De l'enigma i del nom de Tomàs

El canceller s'aturà. Volaren ertes fulles de tardor pels camins solitaris, a penes transitats, i molt difícils de reconèixer sobre la rugosa carta de pergamí. Amb tota evidència, es deia, el manament reial era subtil i prudent, i tendia a aclarir el misteri de les irregularitats. El canceller era sord i, per tant, irascible. A més, calia construir unes copes de metall noble, més perfectes que les usuals, que s'adaptessin als llavis de les dames de palau. La bella tradició artesana en la construcció de vasos s'havia perdut en el record i les històrics amigues, arxivades en la cancelleria.

De tant en tant, volava, ras, un ànec salvatge, enigmàticament únic. Brunzia una sageta, com una viola d'amor, i tot quedava, per breus moments, en una miraculosa suspensió. Tremolava, després, un matoll d'espígol o unes falgues, i una veu comandava el retorn. S'aixecava un ventet dolç i suau, que es perdia darrere les muntanyes.

Trucaren a la porta. Entrà una cambrera i lliurà un paquet segellat, bastant voluminós. Tenia unes mans fines i aristocràtiques, i un rostre oval com una verge de Simone Martini. A través de la finestra es retallaven, sota el sol, les

petites teulades del poble, i xisclaven les falzies amb un aldarull alegre i matinal.

Digué que el seu nom era el de Rosaura. Era jove i ben feta. Duia un vestir de cotó, de blau de mar, i un davantal i una còfia blanques. Deixà el paquet damunt la taula. Quan se li adreçava deia «senyor» amb una gran dolcesa.

Tenia ganes de baixar al menjador i trobar-se amb Madame Nikopoulos. La inflor del braç ara li havia desaparegut. També tenia ganes de dir-li: «Eveline, va ésser fascinant», i besar-la a la nuca.

Es preguntà qui podia enviar-li aquell paquet. Una cosa li cridà l'atenció en mirar l'etiqueta, i era veure el seu nom escrit en una grafia arcaica. Posava Tomàs Çafont, en lloc de Tomàs Safont, que era el correcte. Es quedà particularment perplex quan, una vegada desfet el paquet, veié que es tractava d'uns vells manuscrits, redactats en un llatí estrany, que feien referència als comptes d'un antic i remot patrimoni. Llegí: «Die XXIII Novembris solvimus magistro de Lupardo pro discoperendo deambulatorium supra stuplas LV sol». I més avall: «Pro manobris qui fuerount pro fusta portanda pro uno solerio faciendo in gardamanjario pro carnibus salsis...».

Delicadament, Eveline Nikopoulos prenia un aperitiu a la terrassa de l'Hostal del Gall d'Or. Eveline estava divorciada del seu marit, ric fabricant radicat a Lió, una de les potències reconegudes de la seda natural i, més tard, quan migrà el mercat, de la fibra de niló. Era una mica intel·lectual i prenia banys de sol, preferentment a la Riviera. Esdevenia, a voltes, sentimental i *caline*. Sentia una debilitat per Tomàs Safont.

Ara tornaven els homes de la host amb les ballestes.

Llur aldarull era insofrible, insofrible. Calia trametre-ho tot al vell amic fidel, amb l'encàrrec reial i el salconduit, i les instruccions complementàries. Reclòs en el poderós castell de Miravet, a vegades pujaven fins a Batea, a la cacera del senglar, o anaven a l'església de Gandesa. Feien uns gratis àpats amb l'isard muntanyenc rostit, i el vi de cep rocós, que puja al cap. Davallaven per les valls de l'Ebre, amb l'espectacle de les enrunades fortificacions dels Templers, suplantats ja feia molt de temps per l'afavorida puixança de l'Hospital. Arribaven fins a les envistes de Tortosa, amb les cavalcadures escumejants, i els estendards voleiaven amb la brisa marina que pujava del delta. Hi havia un barri sencer de genovesos, de llavors de la conquesta, allà baix, tocant les aigües del riu. Tot anava agafant un aspecte ombrívol i misteriós, i resultava una mica incòmoda la fredor humida de les armadures. Aviat es feia un silenci expectant.

Tomàs havia agafat la mà d'Eveline. Era el segon còctel Martini que prenien, i se sentien propicis a la confidència. Eveline demanava els còctels Martini de dos en dos, però sempre amb una oliva a dintre.

Eveline confessà que pintava. Un dia d'aquests li ensenyaria els quadres. Creia en l'art abstracte, en Mac Tobey, Poliakov i Bazaine i havia estat presentada a Fernand Léger. Jean Pierre, en els bons temps, li havia comprat un minúscul dibuix de Paul Klee, que li havia costat vuit-cents mil francs. *Il était gentil*. De seguida preguntà a Tomàs què feia ell, a què es dedicava.

Tomàs contestà que, com a dedicar-se, es dedicava a ben poca cosa. Llegia, feia esport, li agradaven les dames i la història. Tenia una gran casa pairal a Banyoles, a Catalunya, amb mitja dotzena de gossos de raça. Havia obtingut,

també, el títol d'enginyer industrial, com era costum en la família. Estava, això no obstant, cridat a una gran aventura.

El canceller escoltà atentament, amb una greu concentració, la cara un xic difusa pels anys i les ventades. Feia esforços per prescindir dels lladrucs que, encara que molt llunyans, pugnaven per eixir a la superfície.

—Sí —digué—. És una història estranya i no del tot intel·ligible. A vegades penso que pot començar en qualsevol moment.

Havien disparat els altaveus i no se sentia bé el que deien. Un grup de gent es movia lentament a la pista, sota les acàcies.

Del punt més llunyà de l'horitzó, el correu reial avançava. Venia cavalcant entre lladrucs i insomni.